

розмежуванні повноважень органів центральної влади на місцях і органів місцевого самоврядування. При цьому розмежуванні повноважень контроль над основними ресурсами регіону має належати до компетенції органів місцевого самоврядування, а органи центральної влади в регіоні, не маючи доступу до контролю над ресурсами, повинні бути наділені повноваженнями оскаржити чи заблокувати прийняте органами місцевого самоврядування рішення в разі його невідповідності діючому законодавству. Оскільки Україна намагається долучитися до єдиного Європейського суспільно-економічного, політичного простору, їй насамперед необхідно розпочати виконання ряду критеріїв для вступу в Європейську спільноту, базовими з яких є Копенгагенські критерії членства в Європейському Союзі [2].

Через зростання регіональної ідентичності в європейських країнах відбувається нова хвиля адміністративно-територіального реформування, регіони перетворюються на основних суб'єктів реалізації соціально-економічних програм розвитку, інфраструктурних проєктів, програм в сфері охорони здоров'я, освіти і культури, що забезпечується не лише делегуванням повноважень і фінансових ресурсів в регіони. В умовах України Польський досвід адміністративно-територіального реформування може бути реалізований у створенні регіону на базі декількох існуючих областей за територіально-господарським принципом, утворення представницьких органів регіону, які в повному обсязі розпоряджаються основними ресурсами регіону, що має забезпечити більший рівень кооперації між областями зі спільною господарською структурою, а делегування значної частини повноважень дозволить більш ефективно вирішувати наявні інфраструктурні, культурні, соціально-економічні питання на рівні регіону. При утворенні регіону на базі декількох областей в Україні виникає необхідність в існуванні інституту представника центрального уряду в регіоні, який не матиме доступу до основних регіональних ресурсів і буде незалежним від виконавчих органів регіону, але матиме необхідні важелі впливу для оскарження (або відміни) прийнятого регіональною владою рішення в разі його невідповідності законодавству, що має не допустити зловживання владою і ліквідувати можливість потенційного сепаратизму зі сторони регіонів.

1. Розпорядження КМУ від 01 квітня 2014 р. № 333-р « Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні». Режим доступу : <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>

2. Копенгагенські критерії членства в Європейському Союзі. – Режим доступу : <http://mfa.gov.ua/ua/page/open/id/774>

Андрій ЛИМАР

к. і. н., доцент, доцент кафедри права та європейської інтеграції ДРІДУ НАДУ

ЄВРОПЕЙСЬКА ПРАКТИКА УПРАВЛІННЯ НАДАнням ПЕРВИННОЇ ПРАВОВОЇ ДОПОМОГИ

Досвід країн ЄС щодо державного управління наданням первинної правової допомоги показує, що доцільно створити окремий орган або структуру з будь-яким формальним статусом, яка б наглядала за наданням правової допомоги як за цілісною системою. Цей орган повинен мати достатні кадрові ресурси та достатню фінансову спроможність для нагляду за функціонуванням усієї системи правової допомоги. Як ілюстрація: Бюро правової допомоги Нідерландів має приблизно 350 працівників (при населенні близько 17 млн. чол.). Така установа повинна мати представництва по всій території країни, щоб мати доступ до актуальної та точної інформації про функціонування системи надання правової допомоги, особливо якщо територія країни достатньо велика.

Так, в Угорщині й первинною, й вторинною правовою допомогою управляє Служба правової допомоги у складі Служби юстиції Міністерства державного управління та юстиції. Крім управління наданням правової допомоги, Служба юстиції виконує задачі, що стосуються захисту жертв, умовного звільнення, компенсації втрати життя через дії держави тощо. Служба юстиції є самостійною юридичною особою у межах Міністерства. Міністерство встановлює загальну основу для надання первинної правової допомоги, тобто визначає пріоритети її надання і схвалює відповідні критерії, а також затверджує типові договори для залучення надавачів правової допомоги. Проте, Служба юстиції є незалежною від Міністерства у виконанні оперативних задач, таких як, приміром, організація надання первинної правової допомоги працівниками Служби юстиції та визначення з цією метою оперативної структури й укомплектування кадрами для надання таких послуг, а також відбір надавачів первинної правової допомоги та укладання договорів з ними; ведення реєстру таких надавачів; забезпечення координації між надавачами правової допомоги, місцевими органами влади та іншими задіяними установами.

Служба юстиції поділяється на центральний офіс (розташований у Будапешті) та 19 регіональних офісів. Регіональні офіси відбирають місцевих надавачів правової допомоги, забезпечують координацію між ними, місцевими органами влади та іншими установами, включеними до системи правової допомоги, збирають статистичні дані на місцевому рівні про надання правової допомоги [3].

У Литві системою гарантованої державою правової допомоги керують незалежні установи – Служби правової допомоги (СПД), які

працюють під наглядом Міністерства юстиції. Проте, СПД управляють тільки наданням вторинної правової допомоги. Функції організації системи первинної правової допомоги та управління нею покладені державою на органи місцевого самоврядування (муніципалітети). Держава виділяє муніципалітетам цільове фінансування на виконання цих функцій. Муніципалітети вільно можуть обирати організаційну модель, котра якнайкраще їм підходить: надання юридичних консультацій працівниками муніципалітетів або ж юристами та іншими організаціями (наприклад, НУО або юридичними клініками), з якими муніципалітет уклав договір. Законом установлені певні елементи порядку надання первинної правової допомоги. В інших аспектах муніципалітети самостійно приймають рішення щодо організаційних механізмів і процедур надання первинної правової допомоги. Загальний нагляд за наданням первинної правової допомоги здійснює Міністр юстиції, перед яким муніципалітети щорічно звітують [1].

У Нідерландах наданням правової допомоги – як первинної, так і вторинної – управляє Бюро правової допомоги (БПД), яке є незалежним урядовим органом, якому Міністерство безпеки та юстиції надало мандат на організацію системи правової допомоги та управління нею. Бюро правової допомоги відповідає за адміністративне управління системи надання правової допомоги; зокрема, його функції включають: забезпечення рівномірного розподілу надання правової допомоги по всій країні; укладання договорів з надавачами правової допомоги та здійснення нагляду за їхньою роботою, здійснення платежів за правову допомогу; вжиття заходів у сфері якості правової допомоги.

На відміну від вторинної правової допомоги, наданням первинної правової допомоги БПД управляє переважно опосередковано, тобто через субсидії організаціям, що надають таку допомогу, як, наприклад, пункти юридичних послуг або НУО. БПД аналізує результати їхньої діяльності та, виходячи з них, а також із політичних інструкцій Міністерства, надає пропозиції щодо того, які сфери первинних юридичних послуг і які типи послуг слід фінансово підтримувати.

Крім того, БПД разом з Міністерством відіграло провідну роль у створенні пунктів юридичних послуг – мережі надавачів первинної правової допомоги, яка пізніше була реорганізована у незалежний фонд. Міністерство формує політику щодо правової допомоги та здійснює загальний нагляд за її реалізацією Бюро правової допомоги. По відношенню до БПД Міністерство виконує наступні функції:

- призначення Керівного комітету БПД;
- формування Консультативної ради з правової допомоги, яка консультує Міністерство з питань внутрішньої політики та реалізації Бюро з правової допомоги політики щодо правової допомоги;
- затвердження розмірів оплати праці членів Керівного комітету БПД і Консультативної ради;

– надання необхідних засобів і коштів для забезпечення його ефективної діяльності. Крім того, директори БПД щорічно подають Міністерству фінансові та оперативні звіти.

Усі інші управлінські функції по відношенню до надавачів правової допомоги – наприклад, установлення критеріїв відбору надавачів і правила оплати їхніх послуг; розроблення механізмів забезпечення якості; розгляд скарг надавачів – здійснюються БПД самостійно. Керівний комітет БПД приймає свій статут.

БПД складається з центрального апарату та 5 регіональних відділень. Регіональні відділення, однак, виконують обов'язки переважно у сфері вторинної правової допомоги, наприклад, розглядають заявки на надання вторинної правової допомоги і здійснюють оплату послуг надавачів такої допомоги [2].

Таким чином, спираючись на європейський досвід державного управління наданням первинної правової допомоги, в тексті Закону України «Про безоплатну правову допомогу» доцільно було б передбачити більш чіткий розподіл обов'язків між Міністерством юстиції України, муніципальними органами влади та іншими державними установами щодо управління системою надання первинної правової допомоги, яку підтримує держава.

Список використаних джерел

1. Закон Литви «Про гарантовану державою правову допомогу». – Режим доступу: <http://www.legalaidreform.org / resources / national-legislation / item / 72?national-legislation-on-legal-aid-in-lithuania>
2. Закон Нідерландів «Про безоплатну правову допомогу». – Режим доступу: <http://www.legalaidreform.org / resources / national-legislation / item / 86?national-legislation-on-legalaid-in-the-netherlands>.
3. Pardavi M. The legal profession in Hungary, background report written for the Workshop on Reform of the Legal Profession organized by ODIHR / M. Pardavi. – Режим доступу: www.osce.org / odihr / 36305

Оксана ОРГІЄЦЬ

*к. держ. упр., доцент кафедри
бізнес-адміністрування та менеджменту
зовнішньоекономічної діяльності ЗНУ*

МЕХАНІЗМИ ЗБЕРЕЖЕННЯ ІНСТИТУЦІЙНОЇ ПАМ'ЯТІ В ОРГАНАХ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ ФРН

На державній службі Федеративної Республіки Німеччина (далі – ФРН) у 2016 р. згідно статистичним даним у загальній кількості працювало біля 3,9 млн. осіб на повний робочий день і 1,5 млн. співробітників, зайнятих неповний робочий день [2]. Проте, слід зазначити,